

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์ (Electronic Mail หรือ E-mail) เป็นการติดต่อสื่อสารกันทางเครือข่ายอินเทอร์เน็ต เพื่อรับส่งข้อมูลหรือรับฝากข้อความที่นิยมมากในปัจจุบัน เพราะสามารถรับส่งข้อมูลหรือข้อความต่างๆ ได้อย่างรวดเร็ว และมีประสิทธิภาพในการรับส่งสารได้อย่างครบถ้วน อีกทั้งการใช้ไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์ยังเป็นที่ยอมรับ และมีความสำคัญต่อผู้ใช้ที่ไม่สามารถติดต่อกันได้โดยตรง หรือในกรณีที่ผู้ติดต่อสื่อสารใช้โทรศัพท์มือถือ หากใช้ไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์ (E-mail) แทนนั้น จะสามารถประหยัดค่าใช้จ่ายได้ และไม่สิ้นเปลืองเวลาในการพูดก่อนที่จะติดต่อสื่อสารกันทางไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์ได้นั้น จำเป็นต้องทราบถึงชื่อบัญชีผู้ใช้ไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์ (Electronic Mail Account Name) ของผู้ใช้แต่ละคน โดยต้องลงทะเบียนและปฏิบัติตามข้อกำหนดต่างๆ ของผู้ให้บริการจากเว็บไซต์ (Website) เช่น www.yahoo.com, www.hotmail.com, www.lemononline.com เป็นต้น จึงจะสามารถใช้ไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์สื่อสารถึงบุคคลที่ต้องการจะติดต่อได้อย่างถูกต้อง นอกจากนี้ชื่อบัญชีผู้ใช้ไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์นั้น จะตั้งขึ้นตามข้อกำหนดบางประการของเว็บไซต์ เช่น อาจตั้งเป็นตัวอักษร ตามด้วยตัวเลข หรือต้องประกอบด้วยตัวพิมพ์ใหญ่ 1 ตัวอักษร หรือต้องมีตัวเลขอยู่ภายในชื่อ ฯลฯ อย่างไรก็ตาม ผู้ใช้ (users) จะต้องเป็นผู้เลือกชื่อบัญชีของตนเอง โดยให้สอดคล้องกับข้อกำหนดของเว็บไซต์นั้นๆ ผู้ใช้อาจมีการตั้งชื่อบัญชีผู้ใช้ไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์ ตัวอย่างเช่น การใช้ชื่อจริง (chatchaya@yahoo.com), ชื่อจริง เครื่องหมายเส้นใต้ และพยางค์แรกของนามสกุล (tipawan_pra@hotmail.com), ชื่อจริงและตัวเลข (weeerapol7@yahoo.com), ชื่อจริง เครื่องหมายเส้นใต้ และวันที่เกิด (ladawan_13@yahoo.com), ชื่อเล่นและชื่อจริง (pakpajaree@hotmail.com) เป็นต้น

เมื่อพิจารณาถึงการตั้งชื่อในสังคมไทยนั้น พบว่ามีลักษณะทางภาษาและวัฒนธรรมที่สำคัญ ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงระบบความคิด ความเชื่อ และค่านิยมที่ใช้ในการตั้งชื่อของคนไทย กล่าวคือ มีกระบวนการในการตั้งชื่อในลักษณะต่างๆ กัน โดยมีผู้ได้ศึกษาไว้มากมาย ตัวอย่างเช่น สุภาพรณ ณ บางช้าง (2527) ได้ศึกษาเปรียบเทียบการใช้ภาษาในการตั้งชื่อของคนไทยในสมัยสุโขทัยจนถึง พ.ศ.2525 และวรางคณา สว่างตระกูล (2540) ศึกษาภาษาที่ใช้ในการตั้งชื่อจริงของ

คนไทยในกรุงเทพมหานคร ในเรื่องจำนวนพยางค์ ที่มาของภาษา และความหมาย ตามตัวแปร เพศและอายุ นอกจากนี้ วนิดา เจริญสุข (2532) ได้ศึกษาภาษาที่ใช้ในการตั้งชื่อสกุลของคนไทยเชื้อสายจีน โดยใช้วิธีการทางอรรถศาสตร์ชาติพันธุ์ เพื่อศึกษาหลักเกณฑ์ในการตั้งนามสกุล ความหมายของนามสกุล และค่านิยมที่สะท้อนจากความหมายของนามสกุล

สาเหตุที่ผู้วิจัยเลือกศึกษาชื่อบัญชีผู้ใช้โปรเซสยิเล็กทรอนิกส์ของคนไทย เนื่องจากผู้วิจัยได้สังเกตเห็นว่าชื่อบัญชีผู้ใช้โปรเซสยิเล็กทรอนิกส์นั้นประกอบด้วยวิธีการทางด้านความหมายในการตั้งชื่อที่มีลักษณะเฉพาะ อาจเป็นชื่อจริง ชื่อสกุล ชื่อเล่น วัน เดือน ปีที่เกิด ฯลฯ รวมทั้งประกอบด้วยโครงสร้างทางความหมาย และความหมายของชื่อบัญชีผู้ใช้โปรเซสยิเล็กทรอนิกส์ กล่าวได้ว่า การวิเคราะห์ชื่อบัญชีผู้ใช้โปรเซสยิเล็กทรอนิกส์นั้น เพื่อแสดงถึงความสัมพันธ์ระหว่างชื่อบัญชีผู้ใช้โปรเซสยิเล็กทรอนิกส์กับระบบความคิดของผู้ใช้โปรเซสยิเล็กทรอนิกส์ ซึ่งจะสามารถมองเห็นลักษณะและโครงสร้างทางความหมายของชื่อ และระบบความคิดของผู้ใช้ภาษาในสังคมนั้นๆ

ทั้งนี้จากทฤษฎีภาษาศาสตร์ปริชาน (Cognitive Linguistics) ในการศึกษาทางด้านความหมาย มีแนวคิดพื้นฐานว่าภาษาเป็นภาพสะท้อนความคิดของผู้ใช้ภาษาในสังคม การใช้ภาษาเกิดจากการประมวลผลทางความคิด และความคิดที่ประมวลผลมานั้น มาจากประสบการณ์ วัฒนธรรม และถ่ายทอดความคิดนั้นผ่านทางภาษา เราจึงสามารถเข้าใจระบบความคิดของมนุษย์ได้ โดยศึกษาจากรูปภาษา และจากการใช้ภาษาในลักษณะต่างๆ การศึกษาชื่อบัญชีผู้ใช้โปรเซสยิเล็กทรอนิกส์จึงเป็นการศึกษากระบวนการคิดที่สัมพันธ์กับรูปภาษา กล่าวได้ว่า ชื่อบัญชีผู้ใช้โปรเซสยิเล็กทรอนิกส์ถือว่าเป็นชื่อแทน หรือเปรียบเสมือนตัวผู้ใช้ภาษาในการติดต่อสื่อสารกันทางเครือข่ายอินเทอร์เน็ต ซึ่งสามารถสะท้อนให้เห็นถึงกระบวนการคิดที่นำมาใช้ในการตั้งชื่อบัญชีผู้ใช้โปรเซสยิเล็กทรอนิกส์

จากเหตุผลดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาลักษณะภาษาที่ใช้ในการตั้งชื่อบัญชีผู้ใช้โปรเซสยิเล็กทรอนิกส์ของคนไทยว่ามีกลวิธีในการตั้งชื่ออย่างไร โดยศึกษาในประเด็นเกี่ยวกับวิธีการในการตั้งชื่อบัญชีผู้ใช้โปรเซสยิเล็กทรอนิกส์ โครงสร้างทางความหมายและความหมายของชื่อบัญชีผู้ใช้โปรเซสยิเล็กทรอนิกส์ ตามทฤษฎีภาษาศาสตร์ปริชาน (Cognitive Linguistics) ทฤษฎีต้นแบบเรื่องการจัดจำแนกประเภท (Categorization) และแนวคิดเรื่องการจัดกลุ่มทางความหมาย (Semantic Domain) เพื่อแสดงความสัมพันธ์ระหว่างชื่อบัญชีผู้ใช้โปรเซสยิเล็กทรอนิกส์ และระบบความคิดของผู้ใช้ภาษา นอกจากนี้ จากการศึกษาตามแนวทฤษฎีภาษาศาสตร์ปริชานในภาษาไทยที่ผ่านมาเป็นการศึกษาเรื่องของอุปลักษณะในแง่มุมอื่นๆ เช่น

งานของอุทุมพร มีเจริญ (2542) ได้ศึกษาความหมายเปรียบเทียบของคำศัพท์อวัยวะในร่างกายในภาษาไทย และอุษา พงศ์ชัยวินุลย์ (2544) ได้ศึกษาอุปลักษณะเรื่องการเมืองในภาษาไทย ดังนั้น การศึกษาของผู้วิจัยครั้งนี้ ผลการศึกษาจะสามารถแสดงให้เห็นถึงภาพรวมของการใช้ภาษาในการตั้งชื่อผู้ป่วยผู้ใช้ประโยชน์อิเล็กทรอนิกส์ของคนไทยได้อย่างชัดเจนยิ่งขึ้น

1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาวิธีการในการตั้งชื่อผู้ป่วยผู้ใช้ประโยชน์อิเล็กทรอนิกส์
2. เพื่อศึกษาโครงสร้างทางความหมายของชื่อผู้ป่วยผู้ใช้ประโยชน์อิเล็กทรอนิกส์
3. เพื่อศึกษาความหมายของชื่อผู้ป่วยผู้ใช้ประโยชน์อิเล็กทรอนิกส์

1.3 ขอบเขตของการวิจัย

1. ศึกษาชื่อผู้ป่วยผู้ใช้ประโยชน์อิเล็กทรอนิกส์จำนวน 1,000 ชื่อ
2. ศึกษาจากผู้ผู้ใช้ประโยชน์อิเล็กทรอนิกส์ที่มีสัญชาติไทย
3. ศึกษาจากผู้ผู้ใช้ประโยชน์อิเล็กทรอนิกส์ทุกเพศ และทุกระดับอายุ

1.4 วิธีดำเนินการวิจัย

1. ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับทฤษฎีภาษาศาสตร์ปริฐาน (Cognitive Linguistics) ทฤษฎีต้นแบบเรื่องการจำแนกประเภท (Categorization) แนวคิดเรื่องการจัดกลุ่มทางความหมาย (Semantic Domain) แนวคิดเรื่องมโนทัศน์ (Concept) และแนวคิดเรื่องโครงสร้างมโนทัศน์ (Conceptual Structure)
2. สร้างแบบสอบถาม โดยแบบสอบถามจะประกอบด้วย
 - 2.1 ข้อมูลที่เกี่ยวกับการใช้ประโยชน์อิเล็กทรอนิกส์ และข้อมูลชื่อผู้ป่วยผู้ใช้ประโยชน์อิเล็กทรอนิกส์
 - 2.2 ข้อมูลที่เกี่ยวกับผู้ตอบแบบสอบถาม
3. การเก็บข้อมูล
 - 3.1 เก็บข้อมูลชื่อผู้ป่วยผู้ใช้ประโยชน์อิเล็กทรอนิกส์จำนวน 1,000 ชื่อ จากการสุ่มตัวอย่างประชากรที่มีสัญชาติไทยทุกเพศและทุกระดับอายุ

3.2 ใช้แบบสอบถาม เป็นการสอบถามโดยตรง และการสอบถามทางอินเทอร์เน็ต

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

4.1 จัดประเภทของข้อมูล โดยแยกข้อบัญญัติผู้ใช้ไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์ออกเป็นประเภทต่างๆ ตามวิธีการของการตั้งชื่อ

4.2 วิเคราะห์วิธีการในการตั้งชื่อบัญญัติผู้ใช้ไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์ โครงสร้างทางความหมาย และความหมายของข้อบัญญัติผู้ใช้ไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์ ด้วยทฤษฎีภาษาศาสตร์ปริชาน (Cognitive Linguistics) ทฤษฎีต้นแบบเรื่องการจำแนกประเภท (Categorization) และแนวคิดเรื่องการจัดกลุ่มทางความหมาย (Semantic Domain)

4.3 นับจำนวนความถี่และคำนวณค่าร้อยละของกลวิธีที่ใช้ในการตั้งชื่อบัญญัติผู้ใช้ไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์

5. สรุปและอภิปรายผล

1.5 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ทำให้ทราบถึงกลวิธีที่ใช้ในการตั้งชื่อบัญญัติผู้ใช้ไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์ทางอินเทอร์เน็ต
2. สามารถนำผลการวิจัยไปประยุกต์กับการศึกษาภาษาที่ใช้ในการตั้งชื่ออื่นๆ เช่น การตั้งชื่อในกระดานข่าวอิเล็กทรอนิกส์ เป็นต้น
3. เป็นแนวทางในการศึกษาความหมายของภาษาในเรื่องอื่นๆ ต่อไป

1.6 สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิจัย

1. เครื่องหมาย + หมายถึง การเกิดร่วมกันของส่วนประกอบของวิธีการตั้งชื่อบัญญัติผู้ใช้ไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์
2. เครื่องหมาย [] หมายถึง การบังคับให้เลือกคำ หรือข้อความในเครื่องหมาย []
3. เครื่องหมาย () หมายถึง การให้เลือกคำ หรือข้อความอย่างใดอย่างหนึ่งในเครื่องหมาย ()

1.7 คำอธิบายศัพท์ที่ใช้ในวิทยานิพนธ์

1. ชื่อบัญชีผู้ใช้ (Account Name) หมายถึง ชื่อที่ตั้งขึ้นเพื่อให้ลงทะเบียนในการใช้ไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์
2. ไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์ (Electronic Mail หรือ E-mail) หมายถึง การส่งจดหมายผ่านทางเครือข่ายอินเทอร์เน็ต
3. วงความหมาย (Semantic Domain) หมายถึง ขอบเขตความหมายของรูปภาษา ซึ่งเกิดจากการจัดกลุ่มทางความหมายของคำที่มีองค์ประกอบทางความหมายร่วมกัน